

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАСТОДНЕВНО

ГОДИНА ХІ ♦ БРОЈ 251. ♦ 10. АПРИЛ 1984.

ЦИЈЕНА 10 ДИНАРА

ШТАФЕТА МЛАДОСТИ СВЕЧАНО ДОЧЕКАНА И
ИСПРАЋЕНА

Истрајаћемо у борби за боље и љепше сутра

ОПШТИНСКИМ ФУНКЦИОНЕРИМА ЈОШ ЈЕДАН МАНДАТ

Предсједништво Општинске конференције ССРН усвојило је предлог Координационог одбора за кадровску политику да се предсједнику Скупштине општине Душану Љијешевићу, предсједнику Извршног одбора Раду Гргевићу и предсједницима скупштинских вијећа Милу Рафаиловићу, Ђорђу Иванчевићу и Владу Тчићу продужи мандат за још један рок.

Оцијењено је да су сви ови функционери у протеклом мандату врло успјешно обављали своје функције.

Другог априла грађани Будве су по тридесет девет пут дочекали и испратили

ли Штафetu младости — симбол братства и јединства југословенских народа и народности.

Штафетну паљицу је на свечано укraшену трибину донио омладинац, спортиста и акцијаш Предраг Ђевановић, а на збору на коме су поред пионира, ученика, радних људи и грађана присуствовали и туристи који код нас проводе одмор говорио је предсједник ОК Савеза социјалистичке омладине Станко Асановић.

Сљедећи поздравни телеграм предсједништвима СФРЈ и ЦК СКЈ је прочитала ученица Ксенија Медговић.

„Данас, поводом проласка Штафете младости кроз нашу општину, као симбол братства, јединства и оданости великом Титом дјелу, искористили смо прилику да у свечаном расpolожењу поменемо наше успјехе у изградњи самоуправ-

ног социјалистичког друштва и да истовремено нагласимо задатке који нам предстоје у друштвено-политичком и економском развоју.

Још једном смо се с дужним пијететом подсјетили надчовјечанске борбе и огромног труда генерација предвођених Савезом комуниста Југославије и другом Титом. Никад нам није било лако, и све што смо стекли, што имамо, изборили смо

сопственим снагама. Само радом и залагањем можемо и у будуће превладати све тешкоће које стоје на путу нашег друштвеног развоја.

Борба за материјални и друштвени развој, остваривање дугорочног програма економске стабилизације, још једном нас ујеђавају да само јединствени и свјесни историјске одговорности можемо устрајати на путу друштвеног напретка и из-

градње хуманих друштвених односа.

Оптимизам и наша вјера у будућност чврсто се темеље на перспективама чијих смо вриједности свјесни. Будући да свака генерација мора да понесе своје бреме, те да је увијек, и у рату и у миру, носила највећи дио тих напора, и млади истрајаћемо у борби за боље и љепше сјутра“.

Обнова и санација споменика културе

ЗАБОРАВИЛИ ДА ПРОЦИЈЕНЕ ШТЕТЕ НА БРОЈНИМ СПОМЕНИЦИМА

— Посебан проблем за нашу радну организацију представља како обновити споменике културе који су због нечije непажње изостављени из евиденције процјењене штете. У питању је десетак цркава, од којих неке имају значајне фреске — рекао нам је даље Петко Митровић.

Питамо: који су то споменици?

— Цркве св. Врача у Буљарици, св. Мартина у Заградцу, св. Петра у Андровићима, св. Јована у Почмину, св. Илије у Новосељу, св. Госпође у Голубовићима, црква у Лесендру на Пашијевској гори, три црквице на Пријвору. Затим тврђава Могрен и руралне цјелине: Бечићи, Подбабац, Дабковићи, Куљаче, Подличак, Челобрдо, Бенаш, Вбра, Близикуће, Тудоровићи, Дробнићи, Крастац, Катун, Жуковића, Новосеље, као и већи број споменика из НОБ и Радничког покрета — одговорио нам је Митровић.

ТРАЖИЋЕМО ДА ГРАЂАНИ ДОБИЈАЈУ КРЕДИТ ДО КОНСТРУКТИВНЕ САНАЦИЈЕ ОБЈЕКАТА

Митровић нас је затим упознао да је преко наших делегата у Скупштини СР Црне Горе упућен Извршном вijeću амандман на Одлуку о условима и начину одобравања кредита грађанима, чији се објекти налазе у Старом граду. Мисли се на то да садашњи износ кредита, који се креће до милион и стотину хиљада динара, не може покрити трошкове изградње обавезног конструктивног дијела појединих објеката. Предложено је да висина кредита буде лимитирана висином трошкова обавезног конструктивне санације објекта. Тиме би се, како је објашњено у амандману, осигурујања њихова обнова и санација. Избегли би се трошкови и рјешавања имовинско-правних односа, а кроз отплату кредита средства грађана укључила би се у процес текуће обнове.

— Извршно вijeće Скупштине СР Црне Горе није прихватило амандман, јер би овако рјешење омогућило преливање друштвених средстава у приватно власништво. Пошто смо нездовољни оваквим одговором и предлогом Одлуке Скупштине Црне Горе, која не гарантује да ћемо до 1989. године моћи завршити повјерени нам посао, ових дана припремамо нови предлог за објекте у Старом граду, који ће гарантовати да неће ни у ком случају доћи до преливања друштвених средстава у приватне руке — завршио је Петко Митровић.

С.П.

Са доческа Штафете младости — Снимио: Миле Тодоровић

Орландић и Ђачић посјетили „Словенску плажу“

Марко Орландић, предсједник Предсједништва СР Црне Горе, и Радомир Ђачић, предсједник Фонда за обнову пострадалог подручја, посјетили су чедавно нови хотелски град на Словенској плажи, где им је директор Јубо Рађеновић саопштио да ће овај туристички објекат примити прве госте 15. априла, тачно на пету годишњицу, катастрофалног земљотреса који је на овом простору уништио седам хотела.

Љубљански архитекта Јанез Кобе, аутор пројекта „Словенске плаже“, упознао је госте с вриједностима овог једinstvenog туристичког насеља на Медитерану.

Друга фаза, која, према пројекту Кобеа, има 700 кревета и културно рекреативни центар, стајаће око милијарду и по, а до сада је утрошено 3,4 милијарде динара за изградњу 2.500 кревета и пратеће садржаје.

Орландић и Ђачић су посјетили и Стари град. Санација његових зидина у дужини 130 метара треба да буде завршена до 1. маја ове године.

С.П.

У НАШОЈ ОПШТИНИ приоритет је дат обнови и санацији споменика културе, и то Старом граду и ма-

настријама Подластва, Подманије, Станјевићи, Дуљево, Прасквица, Режевићи и Грађишта. Остали споменици

фортификациони објекти Космач и Могрен, споменици из НОБ и Радничког покрета, као и рурална насеља — биће обновљени до 1989. године.

— Стари град, јединствен урбани средњовјековни простор, има велики значај, јер пружа изузетну могућност за укључивање у туристичку понуду — рекао нам је Петко Митровић, директор истоимене радне организације. — Када за коју годину буде обновљен, Стари град ће бити узор и примjer добре обнове и конзерваторских захвата, а наша генерација биће поносна на један такав успех.

Концептом обнове омогућено је да град као културно-историјски споменик буде аутентично обновљен и конзервиран, што значи да све што је вриједно остане онако како је било прије 15. априла 1979. године. Истовремено, уклониће се све што нарушава историјску и културну вриједност ове урбане цјелине. Поред тога, биће проширењи простори, предвиђени за привредне и културне активности, тако да технички и естетски обезбедијеју интензивну дјелатност становника који ће се вратити у Стари град, где ће бити смјештени Археолошки музеј, Музеј Будве, Модерна галерија, Галерија „Санта Марија“, Библиотека, Архив и више сликарских атељеа. На пјацетима ће се током главне туристичке сезоне одржавати музичке, драмске и фолклорне приредбе.

Дио за становање предвиђен је као простор од посебног значаја. У обновљене објekte вратиће се њихови власници, а тамо где се власници не врате, биће насељене друге породице уз вођење рачуна о густини насељености. Додајмо, као врло, важно да је концепт обнове Старог града потпуно урађен на бази максималног асеми-зничког осигурања свих објеката, док конструкцијна рјешења ни у једном моменту неће нарушавати амбијенталне, архитектонске и историјске вриједности.

Да би добили „визу“ за извођење, сви пројекти до стављају се Републичком фонду за обнову и изградњу и Републичком заводу за заштиту споменика културе.

Од укупно процјењене штете на споменицима културе, која износи преко двије милијарде, утрошено је свега 73 милиона динара, што значи да радови тек престоје.

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

Изгравање прописа и антидатирање уговора

У току прошле године у раду Општинског јавног пра вобранилаштва било је 45 па рничких предмета са укупном спорном вриједношћу од 11.438.684,44 динара. Од тога из 1982. године прецијета су 23 предмета. Ријешено је 15 предмета од којих је девет добијено, четири су изгубље на, а два ријешена на други начин — повлачењем тужбе, прекидом поступка, судским и вансудским поравнањем.

Од 15 ријешених 12 пред мета односило се на општи ну и њене органе, а три на субјекте које је Правобранилаштво заступало.

Спор по тужби Општине против предузета „Економска пропаганда“ из Београда окончан је дјелимично у корист наше општине. Висина тужбеног захтјева износила је 3.558.674,65, а висина противтужбеног 7.207.461,45 динара. Спор је окончан тако што је усвојен тужбени захтјев Општине у цјелости, а противтужбени захтјев, пре ма судској одлуци, основан је у висини 1.336.864,50 динара. Потраживања се пре бијају, па је Општина коначно успјела да добије 2.217.601,17 динара. Против правоснажне пресуде Врховног суда СРЦГ, Завод за уна прѣђење продаје и привредну пропаганду уложио је ре визију, након чега Врховни суд СР Црне Горе доноси пре суду којом се Општини до суђује износ од 3.330.866,40, док се за 223.598,27 динара тужбени захтјев обдија као неоснован.

ДОБИЈЕНИ И ИЗГУБЉЕНИ СПОРОВИ

Спор покренут тужбом Републичке геодетске управе против општине у вриједно сти 1.199.596,00 динара је из губљен, јер је, према Друштвеном договору о финансирању радова премјера и изrade катастра земљишта у СР Црној Гори за период од 1976. до 1980. године, Општина прихватила обавезу издава јања 1% средстава утврђених у буџету за сваку буџетску годину. У корист Општине не окончан је и парнични предмет покренут против „Монтенегротуриста“ у висини 303.658,50 динара позводом извршења уговорне обавезе.

Остали спорови који се односе на општину и њене органе су мањег значаја како по висини спорног износа тако и по правном основу или се односе на стамбене ради и друге врсте спорова.

У 1983. години било је укупно девет платних налога: по тужбама које је подигло Правобранилаштво — два, а по тужбама које су подијелили други субјекти — седам. Вриједност по тужбама Правобранилаштва износила је 125.000,00 и парнични трошак 380,00 динара. Вриједност по другим тужбама била је 97.813,05, а парнични

рошак 4.015,30 динара. У питању су неспорне обавезе које се неблаговремено исплаћују, па, без обзира што је број платних налога релативно мали, са такође, релативно малим спорним износи ма, у условима штедње нису занемарљиви трошкови мандатног поступка и камата, поготову када се има у виду да су у питању неспорна потраживања.

Правобранилаштво је у извршном поступку имало у раду 23 предмета за исплату и десет за уплату. Главни дуг за уплату био је 5.614.422,20, а за наплату 2.429.703,17 динара. Ријешено је 14 предмета у износу од 7.646.335,37 динара.

Разни предмети (према уписнику њих 115) — мањом ради утврђивања правичне накнаде за изузету или експропријацију непокретности у којима се Правобранилаштво јавља као законски заступник — окончани су на вријеме.

ШПЕКУЛИСАЊЕ СА ГРАЂЕВИНСКИМ ЗЕМЉИШТЕМ

Као и ранијих година, и у 1983. запажен је недозвољен промет грађевинског земљишта. Право његовог коришћења може се прецијети на одређен круг лица, али се оно отуђује путем закључивања купопродајнице уговора, који се, касније, на неки од могућих начина, легализују. То се постиже путем градње стамбене зграде на туђе име, и то тако што продавац, као бивши власник, оствари право првенства на градњу и добије грађевинску дозволу, а кујац гради на име продавца. Купцу се у оваквим случајевима не признаје својина ни јединим правно ваљаним документом, али му је нико и не оспорава. Промет се вр

ши и путем уговора о заједничкој градњи, који се, као ни предходни, не овјеравају од стране органа управе или суда, али су посљедице и третман овакве грађе индентичне са градњом на туђе име.

Најизразљенији промет грађевинског земљишта врши се путем закључивања приватних уговора који се по основној претпоставци антидатирају и прилагођавају периоду у коме није постојала норма као смјетња за промет, односно када купопродајни уговор није морao бити овјерен код надлежног органа, то јест прије јуна 1975. године, када је донојет Закон о промету непокретности. За овако закључиване уговоре брижљиво се припремају докази, ради остваривања права у редовним парничама, па је веома тешко оспоравати тужбене захтјеве из најпростијег разлога што је, на пример, текшко доказати, чак, и грађевинским експертizама да је уговор закључен послије 1975. године. Чињеница је да промет земљишта иде брже и испред просторног планирања и да се он понапиши обавља на оном простору за који предстоји израда детаљног урбанистичког плана, јер од момента доношења одлуке о приступању изради детаљног урбанистичког плана до момента усвајања тог пла на често прође више од године дана. У том периоду врши се легалан промет некретнина.

Треба истаћи и апсулутни недостатак између правног земљишно-књижевног и фактичког стања, које се усклађује једино путем пресуда, које су, по правилу, увијек правичне и законите, јер се фактичком власнику омогућава да оствари својинско право или право из основа бивше својине.

Пожар као упозорење

Крајем прошлог мјесеца у насељу Блокарица, где у двадесет шест приколица живи стотинак сезонских радника, замало није дошло до тешке несреће. Приколица у којој су се налазили Драган Негрић, Вилданка Карагић (обоје сезонски радници) и њихов седмогодишњи син Радомир, захваћена пламеном зачас се пре творила у букињу. Срећом Драган, Вилданка и мали Радомир одамах су напустили приколицу, стигли су брзо и ватрогасци и спријечили ширење пламена на остале приколице. Њихов дом (приколица) и дрогађена барака уз њу претворен је у пепео, изгорјело им је и своје покућство. Плинка бо-

ца која се налазила у при колици изазвала је пожар који је ето прошао без тешких последица.

— Било је жијово. Мишли смо да ће пламен захватити све приколице па smo прискочили у помоћ с пластичним пријевима и гасили ватру, прича нам Јованка Лозанић, први сусјед погорелца.

Биљежимо ове редове и због пожара који је једну породицу оставио на улици, а више због могућих нових пожара и других неvoља. „Насеље приколица“ је, на име, без воде, струје, санитарних чворова — дакле без елементарних хигијенских услова. Пријети опасност и од епидемија, што би могло имати текже посљедице.

Милица Јанковић с 22 и Драгица Ројеновић с 14 година сезонског стажа и дјецом живе у приколицама у истом насељу. Она кажу:

— Сјете нас се само када се нешто овако догоди. Ово је ругло Будве. Ко год овуда прође, пита се: зар ту живе људи?

До становске, знамо, текшко долази. Међутим, требало би да радне организа-

ОРГАН ЗА ПРЕКРШАЈЕ У 1983. ГОДИНИ

Преко 3700 предмета

У 1983. години Орган за прекршаје имао је у раду 3760 предмета — 1604 је пренијето из претходне године. Због преоптерећености послом, судија није могао посветити довољно пажње праћењу и проучавању друштвених појава и односа, нити обезбедити неопходно стручно усавршавање радника, па је Извршни одбор Скупштине општине, пред крај године, Правилником о организацији и систематизацији послова и радних задатака, предвиђио у Органу за прекршаје још једног судију, референта за извршење казни и дактилографа — за писничара.

САРАДЊА С ДРУГИМ ОРГАНИМА

Да би се постигла сврха прекршајног поступка, потребно је успоставити што тјешњу сарадњу с подносиоцима захтјева и Републичким вијећем у Титограду. Подносиоцима захтјева би се на савјетовањима указивало да мањкавости у раду, а они на критеријуме, пропусте и спорост у рjeшавању по захтјевима, док би Републичко вијеће тумачило законске прописе и да вади стручна објашњења. Оваква савјетовања требало би да организује Републичко вијеће за прекршаје на нову општине предсједници Скупштине општине и Извршног одбора с руководиоцима органа, који су по закону овлашћени као подносиоци захтјева.

Орган за прекршаје остварује успјешну сарадњу с подносиоцима захтјева за покретање прекршајног поступка: Одјељењем унутрашњих послова, Станицом милиције за безбједност сабраћаја, Одјељењем за инспекцијске послове, Службом

бом друштвених прихода и друштвеним правобраном-цем самоуправљања. Сарадња с органима ван подручја наше општине, изузимајући Републичко вијеће за прекршаје, није добра. Првенствено, мислим на институције за уступање и пружање правне помоћи.

Поред 3760 предмета, Орган за прекршаје имао је у раду и 113 замолница од којих је 81 ријешено, као и 2200 предмета: у редовном поступку 771, у скраћеном 1159, а 270 је уступљено другим организацијама. Остало је иницијирано 1560 предмета.

Од 771 предмета, ријешених у редовном поступку, донијело је 526 казнених решења, а одбачено, односно поступак је обустављен у 245 предмета — у 45 случајева због застарјелости гоњења.

КАЗНЕ: 825 ДАНА ЗАТВОРА И ПРЕКО 400 МИЛИОНА ДИНАРА

Изречене су казне затвором: од 15 дана — једно рјешење, до 30 дана — једнаест, а до 60 дана — осам.

Новчане казне изречене су: до 100 динара — седам рјешења од 100 до 500 — 271, од 500 до 1000 — 189, од 1000 до 5000 — 1051, од 5000 до 10000 — 42 и од 10000 до 50000 динара — 93 рјешења.

Укором је кажњено седам лица. Укупно је изречено 825 дана затвора и 416.700,00 динара казни.

Изречене су сљедеће затворске мјере: забрана употребљавања моторним возилом — 28 рјешења, за прекршаје из области Закона о оружју — једно, из области друштвене самозаштите — 19, из области пребивалишта и боравишта грађана и личној карти — 12, из области привреде, финансија и здравства — 13 и из области народне одbrane — 31.

Одјељење за инспекцијске послове поднијело је 237 захтјева, а донијело је 161 казнена рјешења, и то: Одјељење за инспекцијске послове поднијело је 237 захтјева, а донијело је 161 рјешење о казнама, почев од укора до новчаних казни у износу 50.000,00 динара. Од укупног броја казни на правна лица односе се шест, а чак на стране држављане 12 рјешења.

Као и претходних година, највише захтјева за покретање прекршајног поступка било је из области Закона о основама безбједности сабраћаја на путевима, и то, најчешће, због вожње технички неисправним возилом.

Након ступања на снагу Закона о самосталном личном раду средствима у својим грађана дошло је до повећања броја прекршилаца из области угоститељства и туризма. Повећање броја кревета у домаћој радиности и нагла развој угоститељства и осталих грађана мале привреде имало је за посљедицу пораст броја прекршаја. Тако је Служба друштвених прихода поднијела 241 захтјев за покретање прекршајног поступка — 215 више него годину да на раније.

Приморске
новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакцијски колегијум. Главни и одговорни уредник: Владимира Станишић. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-194 — Број жијро-ратуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарска радна организација „Обод“ — Цетиње — Претплатна годишња 350 дин.; за иностранство 10 долара. — Рукописи се не враћају

О реализацији програма обнове и изградње туристичко-угоститељских капацитета на Словенској плажи

ПРВА ФАЗА ТУРИСТИЧКОГ НАСЕЉА „Словенска плаја“ покрива простор од 25 хектара, а бруто површина свих објеката износи 64.500 квадратних метара — по кревету 26 м². Ресторани и други локали располажу са око 4.000 сједишта. Овоме се додају богат рекреативни и забавни програми, трговачки и објекти за културну анимацију.

Имајући у виду реаговање туристичког тржишта као и показателе економије изградње и елементе технологије и организације, чини нам се да је понуда на Словенској плаји на позитивним правцима стања и развоја савремене туристичке тражње и еволуције туристичког угоститељства.

Катастрофални земљотрес уништио је 15. априла 1979. године туристичку понуду у напоредном залеђу Словенске плаје — пет хотела капацитета 1.654 кревета, пратеће конзумне објекте капацитета 3.638 сједишта. Запошљавала је око 500 радника у сталном радном односу и на одређено вријеме, који су под ударом стихије остали без радних мјеста. У 1978. години капацитети су коришћени 213 дана, а освјарено је 351.888 ноћења од тога преко двије трећине иностраних гостију.

Примјеном званичне методологије, процијењења је директна штета у износу од 1.034.057.000 и индиректна од 108.127.000 динара.

Током 1979. године пријевремено су размјештени радници по организацијама у друштвеном раду дуж јадранског приморја и у континенталном дијелу наше земље. Претежан број радника запослен је у организацијама ХТО „Монтенегротурист“, и то привремено — до обнове капацитета на Словенској плаји.

ПРИПРЕМА ЗА ОБНОВУ И ИЗГРАДЊУ

У коцкирању програма обнове обављено је неколико студијских путовања по приморским туристичким центрима наше земље и Медитерана. Посебно су била инструктивна запажања из Истре. Одржано је, такође, неколико консултативних састанака са туристичким институтима и нашим истакнутим експертима за туризам.

Максимално ангажујући, прије свега, сопствене кадровске ресурсе бивше ООУР „Хотели Словенска плаја“ израђене су основне поставке програма обнове и развоја на основу анализе туристичке тражње и њеног одраза на простор за изградњу објекта. Конципиран је, затим, у двије варијанте глобални програм садржаја. У првој је дат овај који је близак класичној формулама хотелских насеља, а другој, која је изабрана, програм заснован на савременој формулама туристичких насеља.

Упоредо с израдом програма обнове, детаљно је, преко специјализованих југословенских институција, испитан терен, посебно са становиштима сеизмичког ризика. Истраживања су потврдила подобност терена за градњу, чак и његове релативно добре гео-механичке карактеристике.

Почетком 1980. расписан је југословенски анонимни конкурс за идејно урбанистичко-архитектонско решење и на предлог југословенског жирија, састављеног од наших познатих експерата за архитектuru, туризам и економију, као и друштвено-политичких радника, изабран је рад словеначког архитекте Јанеза Кобеа, којим је предвиђена изградња туристичког насеља капацитета око 3.500 кревета и око 5.000 сједишта, уз пратеће спортско-рекреативне, културне и трговачке садржаје — све на простору око 30 хектара.

Пројектовање је трајало годицу дана, а ревизија пројекта још шест мјесеци. Извршена је и једна супер-ревизија пројекта конструкције, обављена од стране најпознатијих наших експерата.

На основу идејног решења подијељен је укупан програм на три фазе. Прва обухвата заједничке централне садржаје, инфраструктуру и смештајне јединице капацитета 2.413 кревета у собама и апартманима, око 4.000 сједишта у око 30 конзумних објеката, пратеће спортско-рекреативне објекте уз плажу и у њеном залеђу, те трговачке и објекте за културну анимацију.

Највећи део објекта је изградња смештајних објеката (око 800 кревета), затим око 1.300 сједишта, рекреативне и остале објекте уз саму плажу. Предрачунска вриједност те фазе износила је 1.210.000.000 динара и покrivena је у целини сљедећим изворима финансирања:

— средствима Републичког фонда у износу 969.612.199 динара од чега 762.181.199 бесповратно, а 207.431.000 из кредита па пет година уз 4% камате,

— уздужним средствима „Шипад-инвест“ у износу 3.554.017 динара из средстава из сљедећих извора:

— 300.000.000 динара из Републичког фонда, која

пацијета (око 300 кревета) и њена предрачунска вриједност — 375.000.000 динара — обезбијеђена је у цјелини из сљедећих извора:

— 300.000.000 динара из

Републичког фонда, која средстава су бесповратна, — 75.000.000 динара из кредита основне банке Бугарске с роком враћања од пет година и уз каматну стопу од 26%.

Изградња је почела у септембру 1983. године, а завршетак се очекује, такође, половином маја ове године, што приближно одговара уговореном року.

Ради сагледавања степена реализације инвестиције дајемо у сљедећој табели податке на дан 15. март 1984. године:

Елементи	Предрачун	Исплате	% реализација
Грађевински и занатски радови и инфраструктура	2,489.480	1,904.007	76%
Опрема	545.379	173.375	32%
Остале улагања	519.158	231.181	44%
УКУПНО:	3,554.017	2,308.663	65%
I етапа	1,969.017	1,614.090	82%
II етапа	1,210.000	586.142	48%
II „Б“ етапа	375.000	108.431	30%
УКУПНО:	3,554.017	2,308.663	65%

Упоредо су обављени послови на обезбијеђењу у обукању кадрова. Предвиђено је 200 сталних и 300 сезонских радника. Радна мјеста биће попуњена радни-

цаје послова и задатака, утврђивање норматива, калкулација цијена, одређивање јеловника. У завршној фази су вредновање послова и радних задатака и модел расподјеле дохотка из средстава за личне дохотке. У

фази разраде је, такође, интегрални електронски систем, који се састоји из информационог и благајничког система, као и аутоматске телефонске централе. Прва година пословања биће тестирана овог система.

У поступку обезбијеђења

послови на обезбијеђењу у обукању кадрова. Предвиђено је 200 сталних и 300 сезонских радника. Радна мјеста биће попуњена радницима из бивше ООУР „Хотели Словенска плаја“. Остало стално радно мјесто биће попуњено новим радницима, а прије свега онима чију је преквалификацију за производњу и услужна зајимања организовала РО у оснивању „Словенска плаја“.

У поступку обезбијеђења кадрова било је појава неразумијевања и нереалних жеља — да се појединцу обезбиједи исто радно мјесто као прије земљотреса, без обзира на потребе технолошког процеса. Структура радника бивше ООУР „Хотели Словенска плаја“ усlovio да се нека сезонска радна мјеста претворе у стална, што неће бити масовно и неће се одразити толико негативно да би угрозило резултат у првој години пословања. Преко ООУР „МонтенегроКомерц“ благовремено су предузете мјере ради обезбијеђења сировина и материјала за несметан рад у туристичкој сезони.

При крају је уговорање с добављачима на бази глобалног плана набавки. У сарадњи с туристичком агенцијом „Монтенегроекспрес“ предузете су мјере за реклами и пропаганду и завршено уговорање продаје капацитета. На старту се показало велико интересовање туристичких агенција и индивидуалних гостију за боравак у „Словенској плаји“. Према подацима с Берлинске берзе, продаја капацитета иде изнад очекивања, а нови облици смјештаја (апартмани) већ су распродати за главну туристичку сезону.

САВЈЕТОВАЊЕ О АКЦИЈИ „ЈЕДИНСТВЕНИ У ОДБРАНИ И ЗАШТИТИ“

Недјељиве обавезе

У организацији Републичке конференције ССРН Црне Горе у Будви је, за приморске и општине Цетиње, одржано савјетовање у вези припрема, спровођења и реализације заједничких уговора о акцији „Јединствени у одбрани и заштити“. Наглашено је да је примјена и поштовање законских прописа прворазредна обавеза, указано на пропусте и слабости у вези друштвене самозаштите.

Истакнуто је да ову обавезу не треба поистовећивати са задацима који се постављају на плану општег народне одбране, јер је друштвена самозаштита недјељива за све друштвене субјекте у општинама. Било је ријечи о организацији и методама друштвене самозаштите у ванредним условима. Чуо се податак да многи субјекти у општинама и у основним организацијама уздуженог рада несавјесно извршавају задатке и обавезе на овом плану. Замјерке су упућене органима судства због неправовременог кажњавања и уклањања оних који праве грешке у обављању ове важне друштвене обавезе.

Н. Д.

— средствима Републичког фонда у износу 1.075.000.000 динара без обавезе враћања,

— уздужним средствима ФНП у износу од 135.000.000 динара с „Југотурсом“ — Београд.

Ови радови почели су у мају 1983. а њихов завршетак очекује се средином маја ове године — око 60 дана послије уговореног рока.

Друга „Б“ етапа обухвата изградњу смјештајних ка-

пацијета за објекте прве фазе треба да одговара предрачунској вриједности која износи 3.554.017.000, односно по једном кревету 1.472.862 динара.

ПРИПРЕМЕ ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ

Упоредо с изградњом објекта инвеститор је предузео мјере у циљу припреме за експлоатацију објекта. Тако се на пословима организације ради већ пуну годину дана. Послове обавља стручна служба инвеститора заједно с екипом Центра за развој СОУР „Истра-Јадран“ из Пуле. Разрађен је макро-организациони модел ОУР-а, марко-организација свих услугних јединица, систематизација и вредно-

НА ПРАГУ ТУРИСТИЧКЕ СЕЗОНЕ

БЛИЗУ 16.000 КРЕВЕТА У
ХОТЕЛИМА „МОНТЕНЕГРО
ТУРИСТА“

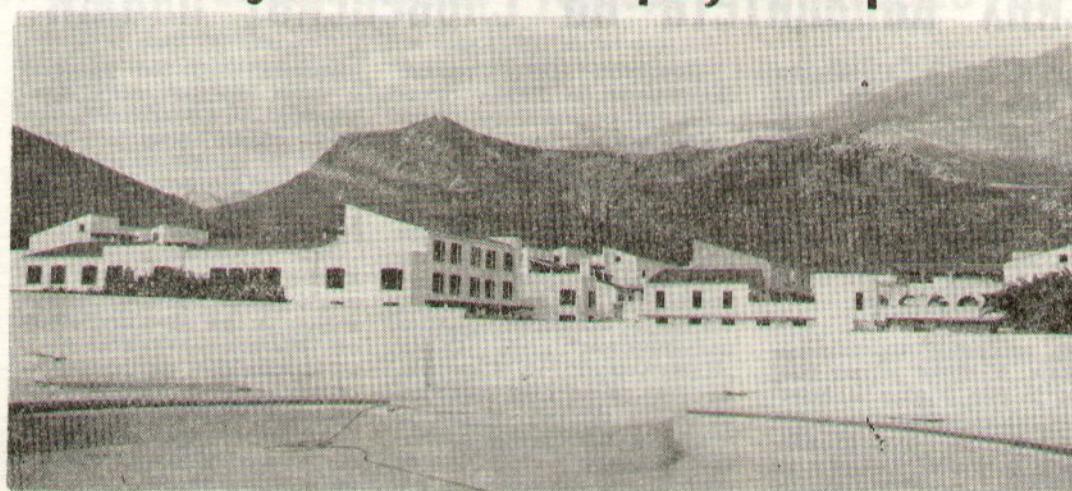
ХТО „Монтенегротурист“ у прошлој години имао је промет изнад 6,5 милијарди динара, од чега девизна реализација чини око 30 милиона долара — више од плахиране за 50 одсто. Само дејије организације пословале су с губитком — „Плавско језеро“ — пет милиона и „Језеракооп“ — два милиона динара. Чист доходак износио је 308 милиона динара.

У Интерној банди су нам рекли да овогодишњу сезону очекују с већим оптимизмом. На туристичким берзама капацитети се продају за 20 до 30 одсто боље него лани. Цијене ће у хотелском смјештају бити веће за 30—40% у односу на претходну годину.

„Монтенегротурист“ ће имати 3.500 нових кревета у основном смјештају, 2.500 у туристичком насељу „Словенска плажа“, 444 у хотелу „Парк“ на Цетињу, 320 у улцињском „Отракту“ и још стотинак у мањим објектима, тако да ће их имати укупно око 16.000. Највећи број кревета имаће наша општина.

Најбоље су пословале организације „Велика плажа“ у Улцињу, „Хотели Свети Стефан“ и „Хотели Бечићка плажа“.

С.П.

Објекти на Словенској плажи већ „умивени“

Упркос напорима туристичких посленика да у Години квалитета што спремније дочекују стране и домаће гости, послови се не одвијају према утврђеним плановима. Припреме за сезону доста касне што је констатовано на сједници Координационог одбора за припрему и праћење туристичке сезоне.

— Највише касне грађевини. Прва етапа новог туристичког града на Словенској плажи практично је завршена и први гости ће у објекте са 1300 кревета у њи 15. априла. Радови на другој етапи касне и преосталих 1200 кревета морају да се користе тек у јуну — рекао нам је Гојко Митровић из Туристичког савеза.

Касне радови и на санацији бившег хотела „Авала“

који је остао у саставу комплекса. Међутим, пошто се ради о уређењу ентеријера, то неће ометати одмор гостију који су већ стигли. Радови на изградњи луке касне десет месеци, а извјесних капаћења биће и на санацији градских бедема, изградњи резервоара за воду, који ће прорадити прије сезоне, што значи да ће бити довољно воде за птице у вријеме летњих жега.

— Проблеме нам причинавају локални саобраћај. Тражили смо договор превозника („Таре“ и „Аутобоке“), али, пошто се они не могу споразумети, редове вожње ће ускладити Одјељење за привреду Скупштине општине.

Доста посла предстоји на уређењу зелених површина,

изградњи водовода за Петровац, канализационе мреже у Пржну. Што је најгоре (док пишемо ове редове било је тако) још увијек није потписан уговор између Комуналног предузећа и СИЗ-а за изградњу и комунално уређење општине.

Сваког понедељка Координациони одбор анализира што је урађено, упућује критике и тражи одговорност за кашење и пропусте. Нећемо штедјети никога почев од грађевинара до појединца у мјесним заједницама који морају уредити своја дворишта прије почетка сезоне — каже Митровић.

С. Г.

Очекују се нове групе гостију

Доласком првих група туриста из Француске, Западне Њемачке и Енглеске званично је почела овогодишња туристичка сезона у Будви, Светом Стефану и Петровцу. Током априла пристићи ће нове групе гостију из ових и других земаља, а најављен је организован долазак туриста из Сједињених Америчких Држава, па ти и други подаци који се ових дана саопштавају говоре да у наредним мјесецима треба очекивати добру посјету домаћих и страних гостију.

Ако се све прогнозе осврте, треба очекивати натпревару туристичку бербу. Све то представља обавезу да се послови на припремању овогодишње сезоне убрзају, јер крилатица — како посјеш тако ћеш и пожњети — најприје се може примијенити у туристичком привређивању. А да се све заврши што је потребно и како је планирано није остало много времена, па свако одлагање и одугоvlaчење може да штети.

Као посебна обавеза остају акције које су у својим плановима за припрему овогодишње туристичке сезоне планирале мјесне заједнице, туристичка друштва, омладина и други друштвени субјекти. Како се буду организовале и извеле

Д. Н.

НОВА ГЕНЕРАЦИЈА МИЛИЦИОНЕРА

У одмаралишту „13. мај“ у Бечићима послије шестомјесечног успјешног школовања обуку је завршила шеста генерација милиционера који ће убудуће радићи у одјељењима унутрашњих послова на подручју Црне Горе. Четрдесет одсто полазника наставу је завршило са одличним успјехом, а за најбоље резултате у савлађивању обуке — ручни часовник добио је полазник Велизар Видаковић из Мојковића. Књиге „Тито, живот и дело“ добили су полазници Жељко Бороје, Миодраг Булатовић и Милорад Лабан. Награде је на пригодној свечаности уручио републички секретар за унутрашње послове, Слободан Филиповић.

Д. Н.

ЗАХВАЛНИЦЕ ИЗ САРАЈЕВА

Скупштина града Сарајева, Организациони комитет XIV зимских олимпијских игара и Туристички савез Сарајева додијелили су деветнаест захвалница радницима основних организација „Хотели Бечићка плажа“ и „Авала“ за допринос и ангажовање у организацији XIV зимских олимпијских игара Сарајево '84.

Другови Фарух Брканић, члан Пословодног одбора РО „Угоститељство и туризам“ и Шаћир Мујкић, директор ООУР „Угоститељство и туризам“ изразили су велику захвалност нашим радницима који су у времену од скоро два мјесеца — радећи у хотелу „Јахорина“ и Студентском дому „Махмут Бушатлија“ као шефови сала, шефови кухиња и конобари — дали пуну допринос велика спортска манифестија буде организована на најбољи начин и да Сарајево, а тако и цијела земља, освоје велики углед у свету. Изражена жеља да се сарадња настави, јер за њу постоје одлични услови. Наиме, наши би радници у зимским мјесецима, када су наши објекти затворени, могли да помогну угоститељима у Сарајеву, а ови би лети дошли на приморје и тако допринојили да се донекле реши проблем ангажовања квалитетног сезонског кадра.

„УПИ“, сложена организација у чијем склопу послује преко 50 основних организација и запошљава 30.000 радника, највећи је производач хране у СР Босни и Херцеговини. Њени полуоготови прехрамбени производи нашли су се у вријеме Олимпијаде у јеловничима и пуно су олакшали у спремању јеловника, који је од првог до посљедњег дана добио највеће оцене за квалитет.

Захвалнице су добили слиједећи радници: Јубо Масловар, Владо Кривокапић, Митар Добрљанић, Јубо Пињатић, Радомир Рацковић, Анка Баровић, Велимир Чавор, Милан Лучић, Милош Клаковић, Јубо Илић, Мило Чулић, Јово Антонић, Јаворка Вучић, Анка Којчић, Лазо Пејовић, Милорад Пићан, Јово Пићан, Нико Микељ и Трипко Матовић, директор ООУР „Хотели Бечићка плажа“.

Н. Митровић

КУРЗИВОМ

КУКАВИЧЈА ЈАЈА

У птичјем царству кукавица је позата по томе што полаже јаја у тужа гњезда. Птичији род то зна и кукавици се недостатак осјећања материнства на одређени начин опрашта, како би се дала реска — толерише.

На жалост, понашања кукавице прихватају појединачни из људског рода. Постоје за то многи примери. Недавно се, на пример, у листу „Побједа“ појавило писмо у коме се каже да је у Будви спријечена продаја листа „Комунист“, наводно зато што је у њему стајало нешто што није било по вољи и „јери“ одговорних општинских руководилаца. Писмо је потписано именом и презименом и с назнаком „адресе“ аутора. Наравно, то је био подебо разлог да се писмо у будванском средини коментарише, износе разноврсна мишљења и судови и испредају којекакве приче. Чаршија је данима имала „храну“ за „коментаре“ на рачун „прозваних“.

Услиједио је демант: потписаних да нису аутори писма и да се од тога високог писаније наравно, ограђују.

Питање се поставља: ко се, зашто и због чега понаша у Будви као кукавица? Ако је неко поуздано знао и утврдио да је „Комунист“ из продаје — свјесно или несвјесно, намјерно или ненамјерно — уклоњен, зашто то је саопштио на мјеродавном мјесту и поступком какав је у овом нашем самоуправном демократском друштву омогућен и већ поодавно утврђен. На жалост, пошло се наопаким путем, а са циљем да се јавност узнемири и пажња јој се са озбиљних друштвених послова и за датака скрене на другу страну.

Није први пут да се појединачи у Будви служе оваквим средствима. По правилу, они на сцену ступају сваке четврте године, уочи избора и у вријеме промјене руководећих структура. Да се некакви лични поени уграде за освајање жељених фотеља, а тиме и мало власти, средства се не бирају. Писање анонимних писама, како изгледа, показало се недовољно ефикасно, па су, ето, пошли примјером кукавице — за људски род ни мало чакшим поступком.

Д. Н.

Свечано је отворена изложба „Туризам и исхрана“

Десет година Јадранског сајма

Другог априла на Јадранском сајму у Будви отворена је десета изложба „Туризам и исхрана“. На овом традиционалном сусрету преко 50 великих пољопривредних производића из читаве земље и туристичких и трговачких посленика с Јужног јадрана очекује се још један успјешан њихов договор и добро снабдијевање прехраном беним производима туристичких објекта и тргова чке мреже. Овогодишњу изложбу, у присуству бројних гостију и грађана, отворио је Филип Огњеновић, предсједник Републичког комитета за пољопривреду, а у име домаћина присутне су поздравили Светозар Радуловић, предсједник ОК ССРН, и Јанко

Ражнатовић, генерални директор Сајма.

Ове године Јадрански сајам прославља десетогодишњицу оснивања и рада. Основан је 1974. Сајам свог оснивања до данас по словни календар Сајма, из године у годину, бивао је све богатији и садржајнији. Најмасовније изложбе су „Туризам и исхрана“ и „Љетњи сајам“, али убрзо је обогаћен новим изложбама: Салоном намјештаја, опреме и унутрашње декорације, Мале привреде и занатства, Наути-кампом, Изложбом земаља у развоју...

Тако током читаве године пред посетиоцима и привредним посленицима „дефилију“ најновија достигнућа из производње и

мјештаја и опреме за хотеле, угоститељство, институције, трговину и домаћинства, затим прехрамбени производи, пића, амбалажа и опрема за камповање, спорт, рекреацију и риболов, школска опрема, наставна средства, учила, је за све вријеме постојања био својеврстан сервис привредних последника овог подручја и шире. Од књиге и уџбеници, грађевинска механизација, матерijal за грађевинарство.

Јадрански сајам у љетњим мјесецима постаје својеврstan туристички шопинг на коме се може купити роба широке потрошње из различних крајева свијета. То је, истовремено, и манифестација културе, умјетности, музике и игре, а изнад свега забаве. У туристичкој шишици и вреви. Сајам мјештанима и посјетиоцима наше ривијере приређује атрактивни заједнички парк, који увесељава најмлађе, али живо интересује и забавља и њихове пратиоце. Иако ова приредба има неких отпора, она побуђује највише интересовање и чини својеврсни чар Будве за највећи број њених посетилаца.

Овако бројне активности које трају готово током читаве године доносе добре резултате. По укупним активностима и пословним резултатима Јадрански сајам се сврстава у горњој љествици југословенских сајмова.

Колектив Јадранског сајма настоји да, оплемењавањем садржаја рада, пружи још веће могућности за удовољавање потреба прногорске, посебно туристичке привреде.

Нацрт друштвеног договора на јавној расправи

Нацрт друштвеног договора односи се на самоуправно уређивање односа у стицању и распоређивању дохотка и чистог дохотка и расподјели средстава за личне дохотке и заједничку потрошњу радника у нашој Републици.

Нацрт је достављен у нашој општини свим основним организацијама где је потребно да се обави јавна дискусија до 20. априла ове године и да се евентуални предлози, измене или допуне доставе Општини

ском вијећу Савеза синдиката Будве. С.П.

ПИЈАЦЕ ПОЛУПРАЗНЕ

Пијачне тезге су полупразне. На њима нема крушака, јабука, лијуна, поморанџи и другог воћа. Зелена салата продаје се по 150, кромпир по 50, слатки купус по 60, црни укр 100, бијели лук 350, јаје по 18 динара... Цијене су порасле од јесенаса за 20% до 100%. У продавницама поморанџе се продају по 120, а лимуни по 210 динара килограм. Другог воћа нема.

Меса има више него јесенаса, али је и оно значајно скупље.

С.П.

БРОДСКА СВЕДЕЧАЊА

В. СТАНИШИЋ

ЗАПИСАНО У БУЉАРИЦИ

О пчелама, прскању маслина и још понечем

ТИХО ЈЕ ОВЕ ЗИМЕ у Буљарици. Смјењују се буре и југо, па су домаћини више у кућама него у баштама и на њивама, где би требало да се уважаје ради. Најживље је испред продавнице, у којој се мјештани снабдијевају животним намирницама, и на бензинској пумпи, где застају они који путују за Бар, Улцињ, Будву и даље.

Вриједни пчелар Остоја Јањић, који се овдје наставио још 1966. године, с враћа нас у свој дом. Ту је његова супруга Добринка, која нас послужује домаћим медом, љетос изврсним, и која уважа помаже и гајењу пчела.

— Невоља велика задесила је све пчеларе. Опака болест „вароа“, или пчелији крпељ, хара у цијелој земљи, па ни нас није заобишла. Мени је лане тај паразит уништио 25 кошница, ове године страдале су двије. Код других је још и теже, јер ја имам и доста знања, а некако набављам и скупе лекове којима се борим против болести — прича овај крепки седамдесетогодишњак, који је више од пола вијека посветио пчелама.

У Буљарици је, по ријечима Јањића, према задњем попису, било 380 кошница. Сада, поред његових 65, има свега још десетак.

— Чујем да је у Војводини и ужој Србији, а тако је и у Црној Гори, више од 50% кошница страдало. Известала је друштвена брига о пчелама и тврдим да ћемо, ако се овако настави, кроз годину — двије, умјесто меда увозити пчеле. Борба против „вароа“ је мотив, али је скупа и дуготрајна.

Није паразит једини узрок нестанка пчелијих друштава. Барока „Приморка“, која је лане запрашила маслине из ваздуха, уништила је многе кошнице. Прашац из ваздуха погибљан је за пчеле.

— Прскање се могло обавити, а да пчеле не страдају. Требало је, наиме, објавити дај, ако није могуће и сат, када ће почети и до када ће трајати прскање. Тада би се кошнице покриле и пчеле заштитиле. Овако су причине огромне штете — истиче Остоја.

Марљиви пчелар жали што се о пчеларству мало брине како у нашој општини тако и на цијелом Црногорском приморју. А овја регион је, према његовим ријечима, најидеалнији за пчеларење у Европи. Прво: пчеле овдје „раде“ преко 300 дана, а у унутрашњости упола мање. Друго: кадуља, мајчине душица и друге биљке, које овдје расту, дају мед јединственог квалитета, надалеко цијењен. На жалост, осим што се пчелари понекад скупе и поразговарају, нема других активности да се пчеле више гаје. Нема организације која би се тиме бавила као што то, рецимо, ради „Далмамед“ из Сплита.

Остоја, пчелар од дјетињства, бави се узгред и домаћим радионошћу, иако вели „боље су 20 кошница него 20 кревета“.

— Боље да кажете „бавио се“, јер престајем да радим тај посао. Ја сам кућу издао једној организацији из Чехословачке. Пошто смо ја и жена у годинама, они су сами кували. Наравно, све је било легално. Ваљало је мени, али и општини. Лани сам платио порез у износу од 110.000,00 динара, нешто и ја зарадио, туристи су правили промет у продавницама и кафана. Послије одлуке о укидању одмаралишта, јавио сам друговима из Чехословачке да нема више одмора код мене. Можда је општинска одлука оправдана, али, с мог гледишта, није. Тако мисле још неки у Буљарици који су радили слично. Ове године нећу у општинску касу „утјерати“ десетак стarih милиона, биће мање промета у другим објектима. То из моје куће. Слично је и с другима. А када се све то сабере, буљаричка и друге плаже будванске ривијере биће љетос проређене. Ти гости, који су се код нас одмарали и остављали новац, кренуће ка Боки, Макарску и другим подручјима, где ће их објеручке прихватити. Зато жељим истаћи, на крају, ово: требало је можда мало више размислити и више консултовати „базу“ прије него што је донијета одлука. У Буљарици још увијек не можемо рачунати на ексклузивније госте — немамо услове за њихов дочек и одмор. А за стварање услова треба новца и времена. Стога, мислим, да смо сасекли грану на којој смо сједели — биљежимо ријечи Остоје Јањића.

Прије него што смо се растали, вриједни Ужиčанин, који се већ сматра Буљаричанином, рече: — Не бих желио да се ово сквати као моја жалопојка. Имам ја од чега да живим док су ми здраво руке и пчеле. Али, погодиће друге и — друштво. Прије него што сам вам ово рекао разговарао сам с комшијама, пријатељима, познаницима из Буљарице и Петровца. И, вјерујте, дијеле моје мишљење. Зато сам и одлучио да вам ово испричам. Али, пчеле су ми у првом плану, па користим ваше присуство и за апел — да се ангажујемо сви у нашој комуни и спасимо што се спасит може.

Саво ГРЕГОВИЋ

ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА ★

Кадар из филма „Обала живота“

Освојена фестивалска награда

У Београду је завршен 31. фестивал документарног и краткометражног филма. Без много коментара и рекламе — протекао је тихо „мали метар“ у Великој сали Дома синдиката, праћен коректним и компромисним оком ентузијаста. Осим неких спонтаних, више интерних, изузетака, Фестивал је одржан у сувишне равнодушној атмосфери — као и свака нужност. Зато се и чуло: уколико Београд не може да организује такву манифестацију, нека се она пренесе у неки срдачнији и расположенији урбани центар према овој врсти филмског стваралаштва. Можемо рећи да је овакав захтјев претпостављен, да произилази из револта гледалаца према сувишним честим организацијским подршкама, лошим пројекцијама које оскрињаве срж приказаног филма. Међутим, ипак, не видим разлога зашто се Фестивал не би стално селио. Очигледно, за тим има потребу и ова манифестација, а и људи широм Југославије, јер документарни филм ријетко и сувишне селективно допира до заинтересованог гледаоца.

Посматрајући скоро све пројекције у обије селекције, такмичарској и инфор-

„ОБАЛИ ЖИВОТА“ МОМИРА МАТОВИЋА У ПРОИЗВОДЊИ „ЗЕТА ФИЛМА“ ДОДИЈЕЉЕНА ЗЛАТНА МЕДАЉА БЕОГРАДА ЗА НАЈУСПЈЕЛИЈЕ ДЕБИТАНТСКИ ФИЛМ

мативној (око 100 филмова), увјерио сам се у исправност суда једног нашег афирмисаног редитеља и познаваоца овог посла: теже је створити добар документарни него играчки филм. Овде није у питању пристрастан ауторов однос, већ стваран око проналажења „праве идеје“ и њене филмске интерпретације на кратком метру. На жалост, такве идеје су ријетке, а, уколико се и појаве, увијик је проблем како се казују. Те дешавају се ствари тешко је објединити. Због тога су вриједни документарни и краткометражни филмови веома малобројни.

Ако на овом Фестивалу и није било филма који би плијенио изразитим квалиитетом, не можемо, колико год то било популарно, говорити о кризи ове врсте филма у нас. Постоје веома добра, интересантна и разноврсна остварења. Откривамо нове и младе ауторе који ангажовано размиш-

љају о општим, али и најшим, друштвеним, проблемима. Ипак, осјетила се значајна празнина у анимираном, експерименталном и мини документарном филму. Као да недостаје свјежине, снаге и смјелости у трагању за оригиналнијим изразима!

Фестивалским платном доминирају аутори који су већ позната имена: Крсто Шканата („12 мјесеци зиме“), Лордан Засфрајовић („Крв и пепео Јасеновца“), Петар Јаловић („Посљедња оаза“), који дижеле највише признање — ГРАНД ПРИ. За најбољи кратки играчки филм жири је прогласио „Високолетача“ Александра Илића, „За сугестивно остварену метафору“, а најбољи документарни филм је „Ана“ Мирјане Зорановић, ради „емотивне филмске нарације“.

Неопходно је поменути и одлично примљене филмове: „Тражимо истрагу“ веома луцидног коментара друштвене збиље Никшић Јовићевића; „То љути човека“ Туга Штиглица; „40. година АВНОЈ-а“ Влатка Филиповића; „Бункер“, и озбиљна и врло духовита прича о детаљу из нашег живота, Милорада Бајића; „Бајце“ Жарка Драгојевића; „Последњи ТВ дневник“, кратки цртани филм, Николе Мајдака; „На примјеру мог живота“ потресна прича Петра Крље; „Први одмор гојопривредника Миколаша“ Филипа Робара — Дорина...

„Зета филм“ се фестивалској публици у Београду представила са два своја документарна филма: „Обала живота“ Момира Матовића, који је приказан у званичној конкуренцији, и филмом Гојка Кастратовића „Јован Томашевић“, који је гледан у информативној секцији програма.

Жири Фестивала је једногласно додијелио Златну медаљу Београда младом аутору Момиру Матовићу за најуспешнији дебитантски филм. Његова филмска рефлексија о универзалној теми односа човјека и природе, лирична и пуна метафоре, наишла је као одличан пријем гледалаца.

Мато ЈЕЛУШИЋ

Бронзане лире за дупли сексет и хор

На Једанестом музичком фестивалу младих Црне Горе, који је одржан у Котору, такмично се близу 600 дјевојака и младића из Бара, Будве, Котора, Херцег-Новог, Титограда, Никшића, Иванграда, Бијелог Поља и Пљевља. Златне лире добили су Гудачки оркестар и Оркестар хармоника „Васа Павић“ из Титограда и Оркестар хармоника Школе за основно музичко образовање из Котора, а од појединачних клавирских дујета: Драгана Петковић и Некад Ристић (Васа Павић) и Сузана Милатовић и Сузана Прленда, Сандра Становчић и Михаел Станић из Котора.

Од хорова из прве категорије златне лире добили су млади из Котора и Бијелог Поља, сребрну лиру из Херцег-Новог, а бронзана лира припадаје Будви. Дупли сексет Будве, који је био једини на овој смотри, добио је, такође, бронзану лиру.

С. П.

ГОСТОВАО АНСАМБЛ ИЗ ОРЕЛА

Крајем марта, у полуразној сали Дома културе „Гојко Краповић“ гостовао је совјетски фолклорни ансамбл из Орела. Малобројна публика ужivala је у игри и пјесми дјевојака и младића, који су на професионални начин приказали богатство фолклора орелске области. Публика је послала сваке изведене тачке аплаузом награђивала извођаче, а посебно солисте Ану Семјонову, Јильу Жураску и Анатолија Жураску.

С. П.

ПРЕДСТАВЉАМО ДР МАРКА ДАВИДОВИЋА

Ноћ у Буљарици

Од др Марка Давидовића професора Универзитета у пензији, добили смо двије пјесме са противним писмом у коме, између остalog, пише:

„У прилогу достављам двије пјесме из необјављеног циклуса пјесама о мору. Није ми познато да ли објављујете и литерарне прилоге, али ако и такве текстове прихватате и ако оцијените да ове пјесме имају неких естетичких вриједности, молим вас да их штампате у „Приморским новинама“.

Иако са заштићењем — добили смо их послије Нове године — пјесме објављујемо у овом броју.

Како по кап се циједи згуснути мир
Мали Медвед Великог у стопу слиједи
Мјесец ми кроз прозор завирује као жбир
Лаким ходом газе одбегли дрвореди.
Успнули су шумарци, увале и стијене
Само шум, једва чујни, допире са жала.
Магија Хипноса једино није мене
У танку покров она упаковала.
Ослушкујем тај шум и гледам обрисе
Умуклих брда, која тишином плове.
Хватам поруке тајне и чини ми се
Да ме то море на ноћно дружење зове.
Топла ми нека плума испуњава груди
Расте, надолази, све већа и већа
Запретана прошlost у мени се буди:
Ова ноћ ме на дјетињство сјећа.
На посјelu ћаскам, након много љета
С маслинама старим свога родног села:
Чобанче се једно вратило из свјета
Као циједи старац наборана чела.
Негде уступ са га напустили снови
Куда су ишчезли, нико да прокаже
И док мој поглед звјездана јата лови
Сјета се у души откосима слаже.

ТЕСТАМЕНТ
Кад осјетим да ми се задњи час приближава
Људима ћу рећи да ме на рођно жало посе
Да ме шум несташних таласа успава
И капљице морске пјене по лицу оросе.
Лакше ће ми бити тада покоју да се предам
Кад удахнем мирис слане морске траве,
Још једном хоћу на широку пучину да гледам
И да ми галеб нечујно кружи изнад главе.
Погледом ћу да се заувијех опростим од мора
Последњи пут у даљини да посматрам лађе.
С другом из дјетињства жељан тихих разговора
Руком ћу да мањем Сунцу прије него што зађе.
Нека ми маестрал одржи свечано опијело.
А кад сирене у хору мој конац објаве
Без сузе у оку, моје укочено тијело
На вјечни починак спустите у дубине плаве.

Америчка графика у Модеријој галерији

Изложба америчких графичара Арлена Слејвин и Рудија Позатија наставак је плодне сарадње између америчког Културног центра и будванске Модерне галерије која је започета прије дviје године изложбом графичара Доменика Капобијанка.

Када посматрамо графике Позатија не можемо да не останемо помало збуњени. Дужим посматрањем долазимо до закључка да се ради о аутору, чије је интересовање врло велико. Позати њема тематских ограничења. На сцену листа пријестона је Библија, Оријејт, мртва природа, али, исто тако, и савремена забивања.

Значаким сликарским поступцима оствари врло занимљива сликарска рјешења. Свјеже и јарке боје су врло важан елемент у њеним сликама. Слејвинова који се користи комбиновану технику (темпера, пастел, акварел), а храпавост позадине умногом доприноси бржем и лакшем изражавању. Птице су главна тематска преокупација — они су за ње начин изражавања, однос према животним појавама. Тај однос условљен је искрством чије богатство ствара непосредан контакт с нама којима је умјетникови порука намијена.

Драгана ИВАНОВИЋ
Историчар умјетности

кара, Леонарда и Рембрант. Позати не користи само врхунску технику штампе, већ и неке додатне елементе. У питању су префињени листићи злата и сребра с којима достиже пунују слике и врло интересантне резултате. Насупрот њима појединачни графички листови са издијелјеном површином, снажном композицијом и којима асоцирају на витраж („Уговор у Вермилону“).

Млада сликарка Арлена Слејвин настоји, и успијева, да чистим колористичким плохама оствари врло занимљива сликарска рјешења. Свјеже и јарке боје су врло важан елемент у њеним сликама. Слејвинова који се користи комбиновану технику (темпера, пастел, акварел), а храпавост позадине умногом доприноси бржем и лакшем изражавању. Птице су главна тематска преокупација — они су за ње начин изражавања, однос према животним појавама. Тај однос условљен је искрством чије богатство ствара непосредан контакт с нама којима је умјетникови порука намијена.

ПОВОДОМ СМРТИ БРАНКА ЂОПИЋА

Његова дјела била су прва дјечја литература

Двадесет шестог марта отишао је на своје посљедње путовање Бранко Ђопић, значајан писац, аутор највеселијих страница написане послијератне књижевности.

У књижевност је ушао 8. маја 1936. године — тада је објавио своју причу у „Политици“. Звала се „Смртно руво Соје Чубрилове“. То име постаће ускоро једно од најчитанијих пера међу младим приповједачима. Имао је свега 21 годину. Ус-

ме — босанско село испод Гремеча.

Десанка Максимовић, Вojислав Ђурић и Велибор Глигорић, приликом предлагања Бранку Ђопића за редовног члана Српске академије наука и умјетности, управо су написали: „Импресивно, с топлом и меком лириком, давао је мотиве о изгубљености човјека у забаченом планинском селу, његово трагично припадање у глухој самохи. Саосјећа са сељакима свога краја, који маштају о другојачијом, бољем животу. За пријеме народносlobodilačkog рата ступа у редове партизанских бораца, долази у непосредан контакт с народним масама у моментима када оне најинтензивније живе. Пише у рату анегдете и стихове. Његови стихови, топли, осјећајни, рјечити, у непосредним емоцијама, налазе широког одјека у редовима партизанских бораца...“.

Бранко Ђопић послије другог светског рата постаје један од наших најчитанијих писаца — слиједиће његови романи: „Пролом“, „Глуви барут“, „Осма офанзива...“. Ђопићев хумор осваја читаоце својом елементарношћу и у рату и у послеријатној изградњи земље. Посебно је значајан његов допринос дјечјој књижевности.

Добио је низ награда и признања: Ракићеву награду за поезију (1940), Награду Српске академије наука за књигу прозе, Награду Владе ФНРЈ за прозу, дводесет и пету награду Комитета за културу и умјетност, Октобарску награду Београда, НИН-ову награду, Награду АВНОЈ-а, Његошеву награду...

НЕОЧЕКИВАНИ АПСУРД

„Дубоко сам погођен. Изгубио сам искреног и драгог пријатеља. Какав неочекивани апсурд! Увијек дховит, шармантан, угодан, драг. Не могу да схватим да га више нема“ — изјавио је Ранко Маринковић.

коро је Српска књижевна задруга објавила збирку његових приповједака. Испод рација су му завичајне те-

Наши народу је много дао

„Био ми је Бранко Ђопић“ — изјавила је Десанка Максимовић — један од најбољих комшија кога сам имала, садруг, сабрат, с којим сам често заједно путовало по школама да читамо дјеци, човјек с којим сам имала исто мишљење о књижевности, а то је врло важно. Исто смо мислили и о улози поезије и књижевности у животу човјековом. Не могу просто да замислим да њега може смрт да узме. Када се само сјетим његових дивних хумористичких прича! Кад год бисмо, ма гдје читали, он је био главни

ни. Посједовао је хумор, као бих рекла, неизмишљен који је извирао из народа и који је могао и највећег спектика да настрије. Не могу да замислим да ће човјек који је засмијавао цио наш свијет, сада расплакати све оне које је тако дugo засмијавао. Дјеца ће, нарочито, жалити Бранка Ђопића, његову „Лежеву кућицу“, његове дивне „Огласе“. Мислим да нема његове пјесме коју наша дјеца не знају. Џио народ ће Бранка жалити и као човјека и као писца који је нашем народу много дао“.

Један од наших најчитанијих писаца

ТРАГИЧНА ЛИЧНОСТ

„И у оквирима“ — изјавио је Оскар Давичо — литературних конвенција, партизанских бунтарских пјесника Бранко Ђопић је књижевно свој и у пјесмама каква је „Марија на пркосима“, „Гроб у житу“ и низу других. Зано је то да буде и у нешто сентименталнијим причама из дјетињства, или пајвише у потоњим хуморескама из рата и поратка.

Бранко Ђопић је и приватно био налик на своје јунаке. Помало шерет, али мека, сажаљива срца, спреман да помогне другу и нећољнику. Уосталом, био је трагична личност, а прикривао је своју тугу осмијехом. Слабост су му била дјеца, коју није имао, и старци, а старост није дочекао“.

ТВОРАЦ КОЛЕКТИВНОГ ЈУНАКА РЕВОЛУЦИЈЕ

„Бранко Ђопић“ — рекао је Зоран Глушчевић — „своје књижевно и револуционарно искуство синтетизовао је на начин који је у нас јединствен. Ђопић је створио колективног јунака револуције, зачинио га хумором и пустио да се подсмијава свему, па и самом себи. Епску ширину револуције Бранко Ђопић је осјетио више него ико други и изразио ју је на начин који му је обезбједио многобројне читаоце широм земље“.

ИЗВРСНИ ПРИПОВЈЕДАЧ

„Умро је велики наслеђник Петра Кочића и изврсни приповједач Босанке крајине. Одлични српски и југословенски писац. Губитак је велик и жалост велика“ — рекао је Младен Лесковић.

ОСТАЈЕ ПРАЗНИНА

„Бранко Ђопић је“ — ријечи су Блажка Конескот — „за мене, као и многе друге, писац велике снаге, човјек изванредних квалитета. У овом моменту, који ме испуњава тугом, осјетио сам да је Иво Андрић говорио да оно чега се Бранко Ђопић само дотакне постаје прича... Мислим да се баша оцјена о књижевнику не може дати. Сада одлази једна личност огромног формата, иза које остаје празнина коју ће осјетити многа срца вјерних Бранкових читалаца“.

Љубав из прве читанке

Још колико прошле године Бранко Ђопић је рекао: „Имам утисак да полако затварам дућан! Напишем понешто, неку крају сатиричну ствар, али то је нередовно и несистематично“.

Своје пјесме и прозне текстове најприје је записивао обичном, графитном оловком у танке школске свеске. Никада није биљежио грађу за мемоаре, успомене, није водио дневник. О томе је имао своје мишљење: „Немам навику таквог писања, а немам ни потребу за тим. Већ не ми то неко приписати! Послеје Андрићева смрти свашта је излазило и било је сијасет оних који су са њим и свemu и свачему диванили“.

Мало је рећи да је Бранко Ђопић био наш најчитанији писац; био је у народу наш најомиљенији писац, љубав из прве школске читанке. Добио је скоро све награде које један књижевник може да добије, а њему су најдраже биле one које су му даривали млади читаоци Хрватске под називом „Мој најдражи писац“. Награда је била Кршиćeva статуа „Први кораци“, која се нашла поред статуа Давида Штрпца, доброт војника Швејка, Дон Кихота и Санча Пансе. Увијек је стајао пред њим на писаћем столу. Једном смо му у разговору напоменули да ту недостаје статуа Николетина Бурсаћа, па да галерија буде комплетна. Рекао је: „А не, Николетина спада у другу галерију. Ја сам поријеклом Личанин из мјеста Срба. Код нас сви имају много смисла за хумор. Ако човјек код нас није ратник, онда је хумориста. Народна пјесма има свог јунака! То је Будалина Тале. Који је описао Симеуну Така и Девида Штрпца. Е, видите, у ту групу иде мој Николетина. С њим сам имао кубуре, а и имам је и сад. Свашта му замјерају. Између остalog, неки другови из рата ме греде зашто

је Николетина ружан, зато има велики нос. Е, па, ружни сте, нисте љепотани, рекао сам им“.

Из свог огромног опуса Бранко Ђопић сам је једном одабрао дјело које највише цијени: „Најдражи су ми „Доживљаји мачка Тоше“ — рекао је. — „Уопште проза за дјецу је мој домен, мој рудник. Поезију сам почев писати у рату: мало по затјатку, мало из жеље да помогнем својим друговима партизанима да буду актуелни на приредбама, у предасима. Ја сам Личанин и немам баш уво за поезију. Зато сам вјероватно и крепнуо наопако, а не као остали свијет. Најприје сам почев да пишем прозу“.

Нешто доцније процијени је да су „Башта слезове боје“, „Николетина Бурсаћ“ и „Осам офанзива“ његова животна дјела.

Увијек о свему добро обавијештен, присутан у свакодневним збијањима, о свему је расуђивао разумно и с њему својственим хумором. Тако је и за полемику око заједничких језгара у настави књижевности имао већ спремао одговор: „Ама, то је сваком паметном човјеку јасно: Треба да буду заступљени врхунски писци! Они који су задужили свој народ и своју културу, односно они који су национално дигли на ниво умјетности. Знај, добар писац ту треба да нађе место, без обзира из које је нације, а не да ту буду неки људи по препоруци националног пројекта, за које само њихова ујака фамилија и још неко зна да су писци! Писац је у неку руку позван да обиљежи једно вријеме, друштво, кретања“.

„СТИГАО“

Послије убедљивог пораза у првом колу у Бијелом Польу, „Могрен“ је својим на вијачима приредио још једно, непријатно изненађење. Тим „Зете“, један од главних кандидата за освајање првог мјеста у Црногорској лиги, нанио је Будванима на њи-

ДОБАР СТАРТ ОД БОЈКАША

Оdbojkaši „Авале“ стартовали су веома добро. У прва два кола наставка у Црногорској лиги забиљежили су убедљиве побједе. Прво су тријумфовали у Никшићу, а потом у егзибиционој игри савладали убедљиво са 3:0 на свом терену тим бјелопољског „Јединства“.

Почели смо добро, надамо се да ће тако бити и до краја првенства. Титула првака нам се већ смијеши, али самозадовољству не ма мјеста. Предстоји дosta тешких мечева — треба показати добру игру и борбеност, па ће доћи и побједе. Екипа је хомогена, ради се марљivo и задовољан сам односом играча према тренинзима и игри — рекао нам је пред тешко гостовање у Мојковцу тренер екипе и један од најискуснијих играча Драган Кларић.

Г.

ФУДБАЛ

БОД НАДЕ ИЗ БАРА

дстоји грчевита битка за опстанак у лиги, или могуће је добити максималним за лагањем свих првотима, стручног штаба и управе клуба. Времена има, треба само више тренинга, упорности и жеље да се у наредним сутрима поправи бодовни сајло.

С. Г.

ПРВЕНСТВО БУДВЕ У ШАХУ

Побједник Крсто Марковић

У Будви је крајем марта тридесет шахиста играло по швајцарском систему у једнаест кола. Прво мјесто припало је Крсту Марковићу који је освојио 10,5 поена, други је био Миливоје Никчевић са 9, трећи др Митар Љубиша са 8 и тако редом. Најбољи омладинац био је Жељко Ракочевић, док је од сениора најпријатније

зненадио др Мирослав Лукетић, који је с фаворитима одиграо најбоље партије и изборио одличан резултат.

Првенство града у шаху добро су водили савезни судији Обрад Манојловић и Јубо Ворета.

— Такмичење је организовала Општинска конференција ССО. Помоћ у томе пружили су нам СИЗ за кул

их није уступило Одјељење унутрашњих послова. Повремено то чини и Основна школа, тако да је за сада тај проблем решен.

— Интересовање пионира и омладинаца је све веће. Ово је спорт за све од седам до седамдесет седам година. Радо примамо све one који желе да уче ову племениту вјештину — рекли су нам у клубу „Будва“.

Драгана Франета, ученица Осмог разреда Основне школе, један је од марљивих чланова клуба, истиче:

— Није тешко — то је оствређење за мене послије школе. Има доста времена и

за учење и за тренинг и ја то усклађујем на најбољи начин.

Петнаестогодишњи Милан Ђелоглић додаје:

— Тешко је било у почетку, сада не бих могао да замислим недјељу без тренинга. Овај спорт је лијеп, уз то врло користан. Ради се стручно, и брзо учи. Ту су и разна такмичења која су прилика за доказивање.

Г. С.

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ?

ПРВУ ГАС-МАСКУ, веома примитивну, пронашао је 1875. године енглески хемичар Тендал, који је с тим својим изумом на лицу провео у једном задимљеној просторији више од једног часа.

*
АСТЕЦИ, који су владали Мексиком пуне два века, све до доласка Шпанца 1520. године, дижели су сунчану годину на 18 мјесеци, од којих је сваки имао двадесет дана. Осталих пет дана, до 365, сматрали су данима жалости. За то вријеме они би уништили не само све слике и кипове својих богова, већ и намјештај по кућама и разне алатке.

*
У ПРВИМ СТОЉЕЋИМА Средњег вијека потпуно је одбачено мишљење да је Земља округла. Црквени отац Лактанције био је један од највећих противника „тих глупих мисли“, па је писао: „Је ли могућно да још постоји тако будалести људи, који сматрају да Земља има облик кугле и вјерију да постоје људи који на другој половини Земље иду с ногама увис, а с главом надоле, да дрвени и жбуње расте с корењем увис, а киша, снег је и град падају такође увис? Мада се висећи вртови, сматрају за свјетско чудо, да ли је могућно да поља, мора и градови на другој страни Земље, висећи у ваздуху, могу да задрже равнотежу?“

*
ИЗМЕЂУ ГВАТЕМАЛЕ И САЛВАДОРА налази се мост са десет сводова, изграђен од камених блокова, који нису састављани обичним материјалом, већ малтером спровједним од крече, пјеска и бјеланца од јаја! Мост је подигнут прије 380 године и још ниједном није морао да се поправља!

*
ТОПОВИ СУ СЕ појавили прије пушака. Како је до сада утврђено, топове пуњене барутом први су употребили Енглези, 1346. године, у бици код Кресија, против француског владара Филипа Ваља.

*
РИМСКИ КОЛОСЕУМ звао се у почетку Флавијев амфитеатар. Тако од 8. вијека почели су га звати Колосеум, и то по „Нероновом колосу“, циновској статуи Нерона, која је била подигнута поред њега.

Кутак за разоноду

АНЕГДОТЕ

ОДГОВОР

Једног дана је Пек Лондон закаснио са чланком који је обећао неком нујоршком листу. Пошто га је безусисјешно више пута опоменуо, главни уредник је отишao у његов хотел и оставио му поруку:

„Драги Пек! Ако за двадесет и четири часа не добијем ваш чланак, попећу се у вашу собу и истјераћу вас из ње ногом. Ја увијек одржавам своја обећања. Дик“.

На то му је Пек Лондон одговорио:

„Драги Дик! Да радим ногама као ви, и ја бих одржавао своја обећања. Пек“.

ДВИЈЕ ПОЛОВИНЕ

Упитали је америчког хумористу Бенета Серфа:

— Шта ви подразумјевате под новинарском каријером?

— Знате како је — одговори Серф — прву половину своје каријере новинар утроши пишући о стварима које не разумије, а другу половину — пажљиво скривajuћи оног што је одвише добро разумио.

О ХЕНРИХУ VIII

Француски историчар Морис Палеолог упитаје једног студента:

— Колега, шта бисте могли да ми кажете о енглеском краљу Хенрику VIII?

— Па, овај, знате, он је био највећи удовац свих времена!

КАЗАЛИ СУ...

РАД И МЕЛАНХОЛИЈА

САРТР: Радни људи су ријетко меланхолични, јер се рад и меланхолија не подударају.

*

ШАРЛ ГУНО: Постоје дјеље ствари које не могу да опростим свом пријатељу: добро које ми је учинио и зло које ми је напио.

*

ДАКАРТ: Радозналец тражи ријеткости да би им се дивио. Научник их тражи да би их упознао и да би затим престао да им се диви.

*

МОЛИЈЕР: Да се ријечи купују, мање би се говорило.

*

КАНТ: Филозоф мора да одреди, прво: изворе људског знања, друго: обим тог знања и треће: границе ума. Последње је најпотребније, или и најтеже.

*

СТРИНДБЕРГ: Искуство нема етичке вриједности. Оно је само име којим људи називају своје грешке.

*

ЏОН ШТАЈНБЕК: У младости медицина треба да помаже природи, у старости — да јој се одупире.

*

МАКАРИОС: Енглези су једини људи који неког човјека данас могу да баце у тамницу, а сутра позову у Бакингемску палату.

*

ШАРЛ БОАЈЕ: Лијепе жене су само недјељу дана добре. Добре жене су цијелог живота лијепе.

*

ДЕМОСТЕН: Старост је тиранин који под пријетњом смрти забрањује сва задовољства младости.

*

ОВИДИЈЕ: Вјештина у љубави је — сакрити љубав.

*

ПОЛ ЕЛИАР: Вјери је истинито само оно што је свето, филозофији је свето само оно што је истинито.

*

КАРЕЛ ЧАПЕК: Ми, додуше, осуђујемо насиље, али, ипак, спремни смо да испоручимо оружје.

*